

Statens överskott behöver gå till kommuner och regioner

Kostnaderna för välfärden stiger visar SKL:s ekonomirapport. Var tredje region och nästan var fjärde kommun hade underskott 2018. Nu krävs nya arbetssätt och ökad finansiering från staten.

Kostnaderna för välfärden ökar i snabbare takt än intäkterna i kommuner och regioner. Redan år 2018 försämrades det ekonomiska resultatet rejält. Sex av 20 regioner gick med underskott och 16 regioner försämrade sitt resultat. Även 69 av 290 kommuner redovisade ett underskott, vilket är det högsta antalet på tio år.

– Den ekonomiskt starka perioden för kommunsektorn går mot sitt slut, samtidigt som utmaningarna ökar till följd av den demografiska utvecklingen. Vi står inför stora krav på omställning de kommande åren, inte minst till följd av att det kommer råda brist på arbetskraft, säger **Anders Knappe**, ordförande för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Ökade välfärdsbehov och investeringar

Den demografiska utvecklingen med allt fler barn, unga och äldre gör att behoven av skola, vård och omsorg ökar. Om tio år kommer äldre över 80 år ha ökat med cirka 47 procent, medan den yrkesverksamma befolkningen i åldern 20-64 år enbart har ökat med fem procent.

Hittills har utmaningarna i kommunsektorns ekonomi delvis kunnat hanteras genom intäktsökningar från främst skatter och markförsäljning. Intäkterna har gynnats av högkonjunkturen, men den bedöms under 2020 gå mot sitt slut.

– Framöver kommer arbetskraften inte att räcka till och skatteintäkterna kommer att öka betydligt långsammare än behoven av välfärd. Samtidigt behöver det byggas fler skolor, förskolor och sjukhus, säger **Annika Wallenskog**, chefsekonom på SKL.

Tillskott behövs i kommunsektorn

SKL räknar med att resultaten i kommunsektorn kommer att minska ytterligare redan nästa år trots att medelskattesatsen förmodas öka med 5 öre i kommunerna och 8 öre i regionerna.

– Ekonomin i kommuner och regioner blir allt kärvare och låneskulden ökar samtidigt som statens skulder snarare minskar, vilket inte är rimligt. Utöver att kommuner och regioner behöver effektivisera verksamheten med allt ifrån förändrade arbetssätt, användning av ny teknik och förebyggande hälsoarbete ser vi att staten också måste ta ett större ansvar för att möta de demografiska behoven, säger Anders Knappe.

Den statliga styrningen sätter hinder

SKL anser att den statliga detaljstyrningen och den kortsiktiga planeringen måste få ett slut. Ökningen av de riktade statliga satsningarna har – trots vällovliga intentioner – satt hinder för kommuner och regioner att använda resurser där de behövs utifrån de olika lokala förutsättningarna och utmaningarna.

– Det finns en mängd regler kring statsbidrag, som styr och konserverar nuvarande organisation, bemanning och struktur. Regering och riksdag behöver istället tänka i helt nya banor och styra resurserna på ett mer effektivt sätt, säger Annika Wallenskog.

Långsiktighet är nödvändig

Inom hälso- och sjukvårdsområdet kommer regeringen och SKL överens om ett- eller fleråriga satsningar, till exempel standardiserade vårdförlopp inom cancervården, kvinnors hälsa och förlossningsvård samt psykisk hälsa. Trots överenskommelserna vet regionerna ofta inte förutsättningarna när de beslutar budgeten på grund av de korta ledtiderna från överenskommelse till konkreta insatser. Det gäller inte minst 2019, där förhandlingar fortfarande pågår om resurser för hälso- och sjukvården för innevarande år.

– Vi har nått till vägs ände med riktade statsbidrag och kortsiktig planering. Min fasta förhoppning är att vi inför 2020 ska komma överens om långsiktigt hållbara satsningar på hälso- och sjukvård och andra viktiga välfärdsområden. Vi vill se samsyn och ökat samarbete mellan kommunsektorn och staten, säger Anders Knappe.

[Ekonomirapporten våren 2019](#)

Sveriges Kommuner och Landsting är en arbetsgivar- och intresseorganisation för landets 290 kommuner och 20 regioner. SKL ska verka på medlemmarnas uppdrag med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin. SKL:s vision är att utveckla välfärden.